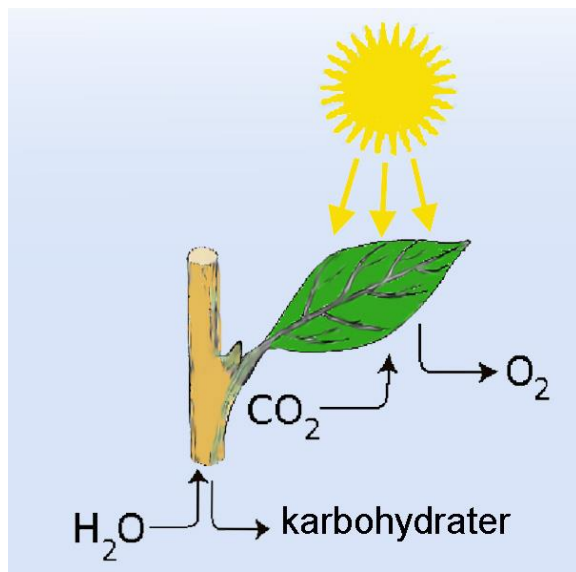

FOTOSYNTENZA

Fotosynteza to najważniejszy proces chemiczny na świecie. Całe życie na Ziemi ma swoje źródło właśnie w fotosyntezie. W procesie fotosyntezy rośliny (planter) produkują tlen (oksygen). Tlen z kolei jest nam niezbędny do życia

Wzór fotosyntezy

Woda + dwutlenek węgla + energia = glukoza + tlen

Illustrasjon av fotosyntese: ndla.no

Proces fotosyntezy:

- Energia słoneczna zamienia się w energię chemiczną (kjemisk energi).
 - Roślina pobiera wodę i dwutlenek węgla z otoczenia. Są to podstawowe składniki procesu fotosyntezy.
 - W procesie fotosyntezy podstawowe składniki przetwarzane są na cukier i tlen.
- 1. Woda (H₂O):** Kiedy pada deszcz, woda wsiąka w ziemię. Rośliny „wysysają” wodę z ziemi poprzez korzenie i pompują tę wodę do zielonych liści (blader), gdzie zachodzi fotosynteza.

2. **Dwutlenek węgla (CO₂):** Dwutlenek węgla (karbondioksid) w przyrodzie znajduje się zarówno w stanie wolnym, jak i związanym. Gaz ten powstaje na przykład podczas spalania (forbrenning) drewna, węgla, koksu czy ropy naftowej w obecności tlenu. Dwutlenek węgla powstaje też w naszym organizmie podczas reakcji spalania. To właśnie ten gaz wydostaje się z nas podczas wydechu. W procesie fotosyntezy rośliny wyłapują dwutlenek węgla z powietrza poprzez aparaty szparkowe w liściach.

3. **Promienie słoneczne (lysstråler):** Energia słoneczna jest ważnym źródłem energii (energikilde) na ziemi. Energia nigdy nie znika, lecz jest przekształcana w inny rodzaj energii. W czasie fotosyntezy energia promieni słonecznych zmienia się w energię chemiczną która działa w zielonych częściach roślin. Fotosynteza zachodzi w chloroplastach (kloroplast), które znajdują się w komórkach rośliny. Wewnątrz chloroplastów znajduje się zielony barwnik (fargestoff), chlorofil (klorofyll), który wyłapuje energię słoneczną. Za pomocą tej energii roślina wytwarza glukozę, a z niej inne substancje odżywcze (næringsstoffer) jak skrobia (stivelse), czy celuloza (cellulose).

4. **Glukoza (C₆H₁₂O₆):** Glukoza to cukier, który powstaje w procesie fotosyntezy. Cukier ten transportowany jest do gałęzi (grener), pnia (stamme) oraz korzeni (røtter) rośliny. Z glukozy powstaje celuloza, skrobia lub tłuszcz (fett), w zależności od tego, dokąd glukoza zostanie odtransportowana.

Trær. Foto: Pixabay

Drzewa składają się 49 % z celulozy

Fotosyntese- polsk

Poteter. Foto: Pixabay

Ziemniak składa się w 16 % ze skrobi

Solsikker. Foto: Pixabay

Nasiona słonecznika zawierają w 49 % tłuszczu

Epler. Foto: Pixabay

Jabłko zawiera 11 % cukru

5. **Tlen (O₂):** W procesie fotosyntezy z wody i dwutlenku węgla, przy udziale energii słonecznej (solenergi), powstaje glukoza i tlen. Tlen uwalniany jest do powietrza za pomocą aparatów szparkowych w liściach. Dzięki fotosyntezie w powietrzu jest tlen. Oznacza to, że z fotosyntezy korzystają zarówno zwierzęta, jak i ludzie, bo dostarcza im ona życiodajnego tlenu.

W czasie fotosyntezy roślina zużywa dwutlenek węgla i wodę, by przy pomocy energii słonecznej wyprodukować własną substancję odżywczą, glukozę oraz tlen. Glukoza jest źródłem energii dla komórek rośliny i dzięki niej komórki

Fotosyntese- polsk

(celler) rosna. Dla ludzi i zwierząt fotosynteza jest również bardzo ważna, gdyż dostarcza im tlenu.

Oto przekrój liścia pokazujący różne tkanki. Zwróć uwagę na aparaty szparkowe **(spalteåpninger)** odpowiedzialne za wymianę gazową **(gassutveksling)** u roślin.

Kilder:

www.viten.no

www.skogsnorge.no

<https://snl.no>

www.energiveven.no

www.nrk.no

<https://youtu.be/TQSD2C4O6Iw>